

Kamervragen

HB leerlingen hebben een extra ondersteuningsbehoefte¹.

1. Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat de aanvullende ondersteuning boven op de basisondersteuning voldoet aan de extra ondersteuningsbehoefte van HB-leerlingen?

Het amendement² voor extra middelen voltijd HB van Tweede Kamerleden Mariëlle Paul en Paul van Meenen is 9 december 2022 unaniem aangenomen.

1. Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat zowel de incidentele als de structurele gelden daadwerkelijk bij de huidige voltijd HB voorzieningen terecht komen?

In het regeerakkoord is de ambitie opgenomen om het aantal onnodige thuiszitters terug te brengen naar nul.³ Voltijd HB onderwijs reduceert direct het aantal thuiszitters.

2. Hoe gaat de minister zorgen voor een dekkend aanbod voltijd HB?

---

¹ Concept verslag Oberon, [Situatieanalyse van Loek Zonneberg](#), [Onderzoek Willy de Heer](#), [Staat van de thuiszitters](#)

² "Dit amendement voorziet in de instandhouding van de huidige voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen door € 9,5 miljoen incidenteel toe te voegen aan de middelen voor begaafde leerlingen. Daarin wordt verwacht dat samenwerkingsverbanden de middelen voor 50 procent co-financieren en dat de middelen **uitsluitend** gebruikt mogen worden voor voltijd hoogbegaafdheidsvoorzieningen. Dit amendement zorgt voor incidentele middelen. Vanaf 2024 zijn er middelen beschikbaar vanuit het coalitieakkoord voor hoogbegaafdheid, waardoor ook structureel voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs beter geborgd wordt."

³ Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitzien naar de toekomst', paragraaf *vergroten van kansengelijkheid*.

“Passend onderwijs is voor een deel van het vertrekkende onderwijspersoneel dé reden om de sector te verlaten. Het systeem leidt tot frustraties en hoge werkdruk.” Zo schrijven AOb, CNV en Lerarencollectief in hun besluit om de gesprekken met het Ministerie stop te zetten.⁴

3. Hoe gaat de minister zorgen dat de plannen voor passend onderwijs voor hb-leerlingen ook uitvoerbaar zijn in de praktijk?

---

⁴ Brief d.d. 4 november: [Passend onderwijs en het besluit van AOb, CNV en Lerarencollectief](#).

Factsheet

- HB-leerlingen hebben andere en zeer diverse ontwikkelbehoeften en daardoor een andere benadering in het onderwijs nodig
- Plusklassen zijn een goede oplossing voor de ca. 7,5 % meerbegaafde leerlingen, maar niet voor de ca. 2,5% hoogbegaafden; zij hebben vrnl. Voltijd HB-onderwijs nodig⁵
- 30-40% van de HB-leerlingen presteert onder en een groot deel van hen loopt vast in regulier / plusklas.⁶
- Er zijn circa 15.000 thuiszitters, 25-40% van hen is hoogbegaafd. (1,5 à 2,5 duizend schrijnende gevallen met €135-250mln jaarlijkse maatschappelijke kosten⁷)
- In veel SWV's is geen voltijd hb-voorziening meer aanwezig. Afgelopen jaar zijn voor zover wij weten in ieder geval 9 voorzieningen gesloten.
- Ouders van de voorziening in Deurne schreven een Brandbrief aan de Minister en Kamer, omdat hun school dreigt om te vallen. De verhalen van ouders en kinderen zijn schrijnend.⁸
- Er zijn weinig plekken (voor circa 15% van de hb-leerlingen), lange reisafstanden en lange wachtlijsten. Dit vergroot kansenongelijkheid.⁹
- Geld van eerdere subsidies is niet bij voltijd HB terechtgekomen, maar bij plusklasaanbod op regulier PO.
- Gebrek aan preventieve en curatieve plekken en te laat doorsturen vergroot de problematiek en zorgzwaarte van de kinderen. Dit vergroot de werkdruk op scholen en zorgt voor verdere overbelasting van de jeugdzorg.
- Er is een hoge mate van tevredenheid over de voltijd hb-scholen, door ouders aanbevolen met een zeer hoge NPS (net promotor score). Na overstap is er een (zeer) sterke verbetering in de problematiek rondom leren en sociaal-emotioneel welbevinden (~45% minder zorgondersteuning).

---

⁵ [Situatieanalyse, Loek Zonneberg \(2022\)](#)

⁶ Hoogbegaafde leerlingen hebben veel last van stress (92%), lichamelijke klachten (84%), ernstige vermoeidheid (71%), slaapproblemen (67%) en depressiviteit (58%). Binnen de groep van ca. 2,5% hoogbegaafde leerlingen vormen o.a. uitzonderlijk hoogbegaafden (IQ 145+), creatief begaafden, dubbel-bijzondere hb-leerlingen en hb-leerlingen met minder doorzettings- en aanpassingsvermogen een nog groter risico. Uit: Dr. Willy de Heer. (2022, september); Helderheid. Onderzoek naar de witte vlekken in het dekkend aanbod van Samenwerkingsverband PO 20.01.

⁷ [Thuiszitters tellen, Suzanne Boomsma - Balans Digitaal \(2020, februari\)](#)

---

⁸ [Brandbrief voltijd hb de Aventurijn te Deurne](#), d.d. 23-01 2023 en verhalen ouders, kinderen, hulpverleners.

⁹ Ouders (met name lager opgeleid en lager inkomen) kunnen vaak het noodzakelijke IQ onderzoek, vervoer, het inkopen van zorg e.d. niet betalen. Maar hoogbegaafdheid komt voor in alle sociaaleconomische en culturele lagen van de bevolking.

Oplossingsrichting

- Er moet in elk SWV een zo inclusief mogelijk totaal dekkend¹⁰ en passend aanbod zijn waarvan voltijd HB voorzieningen (preventief en curatief) een volwaardig onderdeel zijn.¹¹
- Gericht op ontwikkeling en optimale ontwikkelkansen, ook voor HB- en UHB-leerlingen, creatief begaafden en dubbel-bijzondere hb-leerlingen. Dit om te voorkomen dat kinderen exclusief thuis komen te zitten.¹²
- Er moet een structurele financiering komen voor voltijd HB. Liefst een eigen SWV voor voltijd HB, of anders geormerkt geld.
- Erken dat voltijd hb niet strijdig is met de inclusiever gedachte en verbeter de toeleiding.
- Er is betere professionalisering en kennisdeling nodig op gebied van beleid en in de uitvoering, o.a. door het opnemen van hoogbegaafdheid in het curriculum van de PABO's en lerarenopleidingen, maar ook opleidingen voor kdv, psz, consultatiebureau's en in de zorg.
- Combineer zorg en onderwijs tbv ontschotting en samenwerking.

Deze oplossingen zorgen voor behoud van waardevolle expertise en voldoende plekken, directe afname van het aantal thuiszitters en het beroep op jeugdzorg en minder druk in het reguliere onderwijs en hb-onderwijs.

Een uitgebreide uitwerking van knelpunten en oplossingen is te lezen in:

[Concrete Handreikingen uit de PO-praktijk voor het plan van aanpak hoogbegaafdenonderwijs.](#)

---

¹⁰ Een totaal dekkend aanbod van regulier PO, aangepast regulier PO (plusklassen en andere interventies), ontwikkelplekken (thuiszitters en kinderen die nog niet schoolbaar zijn) en preventief en curatief voltijd hb-onderwijs (zie [Concrete Handreikingen uit de PO-praktijk voor het plan van aanpak hoogbegaafdenonderwijs](#)).

¹¹ Dekkend is 150 voltijd HB-plekken per 10.000 leerlingen in ieder SWV (Circa 1,5% van de leerlingen in het PO heeft voltijd HB nodig dit is 150 leerlingen per 10.000, een volwaardige voltijd HB-afdeling met 8 klassen. Bestaande HB scholen hebben nu gemiddeld 50 leerlingen. Een dekkend aanbod in ieder SWV is te realiseren door een uitbreiding van het aantal klassen op de bestaande scholen, i.c.m. extra HB scholen, rekening houdend met een goede geografische spreiding en de populatie.

¹² Een eenzijdige of beperkte interpretatie van inclusiviteit, geeft risico op uitsluiting en discriminatie. Ashly Terlouw, Alicia Dibbits & Stijn Verbeek (2022, juni). *Gelijk recht doen Deelrapport Onderwijs: bij het parlementair onderzoek naar de mogelijkheden van de wetgever om discriminatie tegen te gaan*. Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Aanbevelingen

Om te toetsen dat de incidenteel toegekende gelden voor uitsluitend voltijd HB voorzieningen rechtmatig worden verdeeld bevelen wij de volgende criteria aan:

Criteria voltijd HB voorzieningen

- a. Leerlingen zitten de volledige lestijd in een voltijd hb-voorziening
- b. Er is een passend voltijd gespecialiseerd curriculum gericht op hoogbegaafde leerlingen
- c. Er is een officiële toelatingsprocedure die op papier staat (o.a. IQ en zijnskenmerken)
- d. De voorziening moet in september 2022 actief zijn
- e. De voorziening bestaat uit minimaal 1 klas met ontwikkelingsgelijken, met 1fte docent
- f. Op de voltijd hb-voorziening is gespecialiseerde kennis over hoogbegaafdheid aanwezig
- g. Vanaf de toelating wordt het instapniveau van de leerlingen bepaald, waarna hierop aansluitende speel / leerstof wordt aangeboden
- h. De voorziening is opgenomen in het jaarplan van de school
- i. De voorziening is opgenomen in visie en het meerjaren beleidsplan van de school
- j. De voorziening is opgenomen in het ondersteuningsprofiel van de school

KPI's effectiviteit maatregelen

Ook in de toekomst zal getoetst dienen te worden of de genomen maatregelen effectief zijn. Om dit te monitoren stellen wij de volgende KPI's voor:

1. KPI's aan de aanbodkant:

- a. Landelijke dekkinggraad voltijd hb-voorzieningen; per SWV het aantal voltijd hb-voorzieningen waarbij vermeld of het om preventief en curatief voltijd hb gaat;
- b. Aantal omgevallen voltijd hb-voorzieningen vanaf augustus 2022;
- c. Aantal nieuw opgerichte voltijd hb-voorzieningen;

2. KPI's aan de vraagkant:

- a. Aantal hb-leerlingen op een voltijd hb-voorziening;
- b. Aantal hb leerlingen dat (deels) thuiszit;
- c. Oudertevredenheid over het dekkend aanbod binnen het SWV;
- d. Leerlingtevredenheid over het dekkend aanbod binnen het SWV;

3. KPI's aan de financieringskant:

- a. Welk percentage van het oorspronkelijke, geormerkte geld (amendement van de leden Paul en van Meenen, % euro's van de 9,5 miljoen), is daadwerkelijk terecht gekomen bij voltijd hb, boven op de basisbekostiging?
- b. Welke financiering ontvangt de voltijd hb-voorziening van het SWV, boven op de basisondersteuning, om het passende aanbod te realiseren?

4. KPI's aan de zorgbehoeftekant:

- a. Aantal hb leerlingen dat zorgondersteuning nodig heeft voor en na plaatsing voltijd hb;

5. KPI's aan de inclusiviteitskant:

- a. Representatieve leerlingenpopulatie; verdeling jongens/meisjes, verdeling kinderen met andere culturele of sociaal-economische achtergrond

